Hungarológiai Évkönyv

Pécsi Tudományegyetem

11.

2010

TARTALOM

I. NYELVLEÍRÁS – NYELVOKTATÁS

DURST PÉTER
A magyar főnévi szótövek és egyes toldalékok elsajátításának vizsgálata magyarul tanuló külföldieknél* 9

GAÁL ZSUZSANNA
Kreatív kommunikáció a magyar mint idegen nyelv oktatásában* 16

HEGEDŰS RITA
Életlen kategóriák: elmélet és alkalmazás 22

H. VARGA MÁRTA
Inkongruens jelenségek a magyarban* 44

NAGYHÁZI BERNADETTE
Anyanyelv és idegen nyelv határán – a magánhangzók tanítása kisiskolásoknak a magyar mint idegen nyelvi órán 54

II. A KONTRASZTÍV SZEMLÉLET TÜKRÉBEN

FLÖGL SZILVIA
Adalékok a magyar mint idegen nyelv funkcionális oktatásához német–magyar interferenciajelenségek elemzése alapján 67

KATALINIĆ KRISTINA – ŽAGAR SZENTESI ORSOLYA
Rendszertani és gyakorlati ekvivalencia-viszonyok a magyar és a horvát nyelv melléknévi igenévi csoportjaiban* 81

SZABÓ T. ANNAMÁRIA
A tárgyasság, a tárgyhatározottság, valamint a határozatlan (alanyi) és a határozott (tárgyas) ragozás tanításáról francia kultúrkörben 89

III. NYELVVIZSGA

SZITNYAINÉ GOTTLIEB ÉVA
Önkorrekciós jelenségek magyar nyelvvizsgadolgozatokban 109

TVERGYÁK KLAUDIA KLÁRA
Kellemest a hasznossal: felkészülés és felkészítés a magyar mint idegen nyelvi érettségire* 118

IV. NYELV ÉS KULTÚRA

ANTAL ZSÓFIA
Zene, játék, tánc a magyar mint idegen nyelv tanításának szolgálatában ... 127

BRANDT GYÖRGYI
Titkos iratok a porosz levéltárból. Az első hungarológiai központ megalapításának körülményeiről* ... 135

KOUTNY ILONA
Pillantás a tudományos szókincs világába ... 142

V. HUNGAROLÓGIA A NAGYVILÁGBAN: BEMUTATKOZIK AZ *OSSERVATORIO LETTERARIO*

B. TAMÁS-TARR MELINDA
Egy olaszországi hungarikum: a ferrarai olasz–magyar kulturális és irodalmi folyóirat – hungarológiai aspektusaival ... 155

VI. EURÓPAI ÉS AMERIKAI KITEKINTÉS

MOLNÁR MÁRIA
A magyar mint idegen nyelv Ausztria és Németország felsőoktatásában a nyolcvanas évektől napjainkig ... 171

SZÉPE GYÖRGY
Keresztes Kálmán emlékezete ... 182

VII. ISMERTETŐK

BAUMANN TÍMEA
Bokor József: Nyelviség és magyarság a Muravidéken ... 189

SZÉPE JUDIT
Farkas Mária (szerk.): Une nation vivant dans sa langue ... 193

VARGA RÓBERT
Az újkori Magyarország története – egy egyetemi jegyzet Bordeaux-ból. François Cadilhon: La Hongrie moderne ... 198

Contents **202**
A 11. szám szerzői **204**
Útmutató **206**
ECL **207**

[...]

V. HUNGAROLÓGIA A NAGYVILÁGBAN: BEMUTATKOZIK AZ *OSSERVATORIO LETTERARIO*

B. Tamás-Tarr Melinda

Egy olaszországi hungarikum: a ferrarai olasz–magyar kulturális és irodalmi folyóirat – hungarológiai aspektusaival

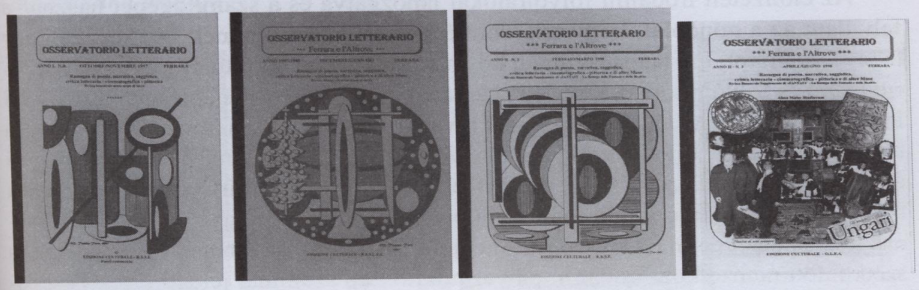

A periodika megjelenési körülményeiről

Az észak-olaszországi, ferrarai kulturális és irodalmi periodika címe: *Osservatorio Letterario – Ferrara e l'Altrove* (*O.L.F.A.*). A címlapon a folyóirat neve alatt olvasható: „Rassegna di poesia, narrativa, saggistica, critica letteraria – cinematografica – pittorica e di altre Muse." Magyarul: *Irodalmi Figyelő: Ferrara és Egyebütt* (*I.F.F.E.*): „A költészet, próza, esszé, irodalom-, filmkritika, festészet és más múzsák szemléje." A folyóirat jogi felelős igazgatója, főszerkesztője, kiadója: dr. B. Tamás-Tarr Melinda (alias dr. Bonani Gian Obertoné), azaz szerény személyem.

Mivel Itáliában a kilencvenes évek végéig sem sikerült biztos és állandó állást szereznem, csak alkalmi fordítói, tolmácsolási, nyelvi-kulturális közvetítői és oktatói megbízatásokat, és hogy állandó szellemi munkát biztosítsak magamnak, az újságírást gyakorolhassam, s hogy fölvételt nyerhessek az olasz újságírók szövetségébe, 1997 októberében megalapítottam fenti című kéthavi irodalmi és kulturális folyóiratomat, s még ebben a hónapban publikáltam is 22 oldalas első és kísérleti (0.) számát. A sorozat azóta már 100–250 oldal közötti könyvterjedelmű gyarapodott. A 0–1. számok kísérleti számok voltak, a 2. és a 3. szám a *Fantasy* (újdonsült ferrarai folyóirat) mellékleteként jelent meg, s az 1997-es cégbírósági bejegyzéstől a 4. szám már önálló folyóiratomként jelent meg.

[...]

is. (Közben már ez utóbbi is veszélybe került a világválság miatt.) A világ minden tájáról leginkább a kispénzű magánszemélyek (akik ennek ellenére nem sajnálják a kultúrától ezt az áldozatot), egy észak-olaszországi könyvtár és egy tiszteletbeli magyar konzulátus fizetnek elő; semmiféle erre hivatott magyarországi vagy olaszországi bank, oktatási vagy kulturális intézmény nem támogatta és támogatja egyáltalán nem jelentéktelen misszióm at. Ez bizony elég lehangoló...

A periodika profilja

Egyéni sajtó- és kiadó-vállalkozásom fent jelzett célkitűzései mellett a mai napig fontos feladatomnak tartom a tehetségek felkutatását, fórumot adni azoknak, akiket a harsogó média nagyobb orgánumai elhallgatnak vagy egyszerűen tudomást sem vesznek róluk, a lehetőségekhez képest elsősorban a magyar és olasz kultúra, irodalom stb. bemutatását, valamint a más nemzetek alkotásaira való kitekintést tartottam szemem előtt. A folyóirat elsődlegesen italianisztikai és hungarológiai profilú sajtótermék. Jelen bemutatásomban ez utóbbit hangsúlyozom. Ingyenes távmunkatársaim és egyéb klasszikus és kortárs szerzőim munkáinak beválogatását követően a folyóirat összeállítása, megszerkesztése, az első eredeti példány kinyomtatása, a példányok összefűzése, postázása mind az én munkám. Ehhez még hozzájön a saját cikkeim, tanulmányaim, műfordításaim és egyéb írásaim elkészítése is. Kezdetben az általam kiírt irodalmi pályázatok nyerteseinek, jelöltjeinek munkái, majd pedig a további publikálásra érdemesített alkotások töltötték meg az olasz nyelvű rovatokat. Az interneten való megjelenéstől viszont már folyamatosan jönnek a világ minden tájáról az olasz, spanyol, francia, magyar nyelvű ajánlatok az esetleges publikálás reményében, amelyek közül eddig még bőven válogathatok. Természetesen magam is meghívok általam arra érdemes szerzőket. Sajnos fent jelzett anyagi helyzetem miatt nem tudok tiszteletdíjat és tiszteletpéldányt biztosítani. Annak örülök, hogy 14. esztendejébe lépve még mindig él jó hírű folyóiratom.

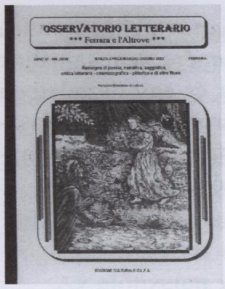

A legelső szám A4-es formátumú, 22 oldalas vékony kis periodika volt, a borítólapot számítógéppel rajzolt geometriai illusztrációmmal díszítettem.

A 0. szám az alábbi tartalommal indult: vezércikkemet máris egy magyar vonatkozású rövid tanulmányom követi *Chi era Janus Pannonius?* (*Ki volt Janus Pannonius*?) – alábbi olasz nyelvű epigrammáival, saját fordításomban: *Laus Guarini, De eodem, Ad Leonellum Ferrariae principem.* Valamint néhány latin nyelvű epigrammája és egy Itáliában írt elégiája olvasható még itt. Ebben a számban kevés – ám már a jelenlegi folyóirat alapját adó – rovat található, s azok elhelyezésének sorrendje még nem végleges. A *Grandi tracce...* (*Nagy nyomok...*) és *Chi l'ha scritto? Indagini letterarie* (*Ki írta? Irodalmi nyomozások*), *Profilo d'Autore* (*Szerzői profil*) időnként kimaradó, de alkalmanként vissza-visszaérő rovatok.

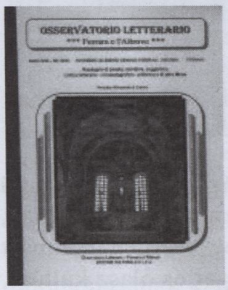

A következő számok terjedelme fokozatosan növekedett – olyannyira, hogy az évi hatszori megjelenést már képtelen voltam pontosan betartani, így 1999 márciusától a III. évf. 2009/7-8. (március–áprilisi / május–júniusi) számától évente háromszori dupla számú és terjedelmű megjelenéssel biztosítom az évi hat számot.

A folyóirat jelenlegi szerkezete alapján az alábbi állandó rovatokra épül: *Editoriale (Vezércikk), Poesie & Racconti (Versek & Elbeszélések), Grandi Tracce (Nagy Nyomok), Epistolario (Episztola), Diario di Lettura: Galleria Letteraria & Culturale Ungherese / Lirica ungherese, Prosa Ungherese, Saggistica ungherese (Olvasónapló: Magyar Irodalmi és Kulturális Galéria / Magyar líra, Magyar próza, Magyar esszé), Recensioni & Segnalazioni (Recenziók & Jelzések), Profilo d'Autore (Szerzői profil)* [ennek a rovatnak a folyóiratbeli helyzete változó, illetve néha kimaradhat], *Tradurre – Tradire – Interpretare – Tramandare (Fordítani – Ferdíteni – Tolmácsolni – Átörökíteni), L'Arcobaleno: Rubrica degli Immigrati Stranieri in Italia oppure Autori Stranieri d'altrove che scrivono e traducono in italiano (Szivárvány: olaszországi külföldi emigránsok, avagy másutt élő olasz nyelven író és fordító külföldi szerzők rovata), Cocktail delle muse gemelle: Lirica – Musica – Pittura ed altre Muse (Testvérmúzsák koktélja: Költészet – Zene – Festészet és más Múzsák), Saggistica generale (Általános esszé), Il cinema è cinema (Mozi, az mozi), L'Eco & Riflessioni ossia interventi di varie opinioni, critiche e di altre cose (Visszhang & El-*

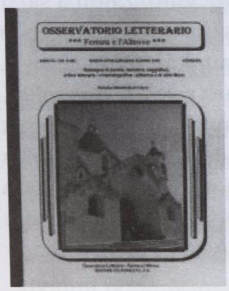

mélkedések, avagy hozzászólások és különféle vélemény-nyilvánítások, kritikák és egyebek), Notizie (Hírek); Appendice/Függelék: Rubrica delle opere della letteratura e della pubblicistica ungherese in lingua originale e traduzioni in ungherese / A magyar irodalom és a publicisztika alkotásai eredeti nyelven és magyar nyelvű műfordítások rovata: Vezércikk, Lírika, Próza, Esszé, Episztola, Szerzői profil, Útinapló, Könyvespolc, Postaláda.

E folyóiraton keresztül megjelenésétől kezdve teljes odaadással dolgozom az Olaszország és Magyarország közötti kulturális értékek kölcsönös átadásán, természetesen lehetőséget adva – miként már említettem – más nemzetek irodalmára és kultúrájára történő kitekintésnek is.

Nincs olyan szám, amelyben ne lenne szó a századok óta tartó olasz–magyar kapcsolatokról, amelyeknek révén kulturális-művészeti hatással voltunk egymásra.

Különösen nagy lelkesedéssel adok teret a magyar művészi alkotásoknak, általában a magyar kultúrának, hogy az olasz olvasók az *Osservatorio Letterario* lapjain keresztül közelebb kerülhessenek szülőhazámhoz. A legrégibb időktől napjainkig válogatok kultúránk, művészetünk, nemzeti örökségünk színes palettájáról a klasszikusoktól a kortárs alkotókig. Lehetőségeim szerint nemcsak a hivatalos kánon szerint elismert alkotók munkásságát népszerűsítem folyóiratom lapjain, hanem a tehetséges, de hosszú évtizedeken át elhallgatott, háttérbe szorított rég- és közelmúltbeli nagyjainkat és tehetséges, arra érdemes, de háttérbe szorított, agyonhallgatott kortárs alkotóknak is szívesen adok publikálási lehetőséget. Mindezekre külön rovatokat biztosítok (ld. a felsorolt rovatokat), ahol csak magyar szerzők alkotásai jöhetnek szóba, ezeket publikáltam és publikálom olasz nyelven, lehetőleg a tükörhasábban az eredeti magyar szöveggel együtt. Sőt megragadok minden alkalmat, hogy a nemcsak magyaros rovatokba, hanem mindenhová beiktathassak magyar vagy magyar–olasz vonatkozású, olasz nyelvű írásokat. A párhuzamos, kétnyelvű publikálást rövidebb lírai vagy prózai alkotások esetében valósítom meg az

erre létrehozott rovatokban, vagy a magyar nyelvű függelékben jelentetem meg a szóban forgó, nagyobb terjedelmű eredeti magyar szöveget. Fordított helyzetben is ugyanez fennáll. Az olasz nyelvű műfordítások legnagyobb részben az én munkáim, de fordítottak magyarból szülőhazámban és Olaszországban élő magyar honfitársaim is, de olaszok is: pl. Erdős Olga, Gács Éva, Luigia Guida, Preszler Ágnes, Rényi Andrea, Mario De Bartolomeis, Amedeo Di Francesco, Fabrizio Galvagni, Adolfo Salomone.

A folyóirat kortárs szerzői közül a világ majdnem minden tájáról találhatók magyar és neolatin (olasz, spanyol, francia) nyelvű szerzők.

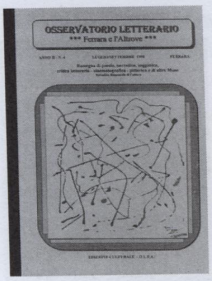

A borítólapon is többségében magyar vonatkozású képeket publikáltam fekete-fehérben. Ilyenek pl. az első számok számítógéppel alkotott fedőlap-illusztrációim: *Geometriai fantáziák* (I. évf. 1997/0–1., I/II. évf. 1997–1998/2., II. évf. 1998/5.), színes fotómontázsom a bolognai honfoglaláskori kiállításunkon és Göncz Árpád tiszteletbeli doktorrá avatásáról készített fényképeimből [ez az egyetlen színes borítólap-illusztráció] (II. évf. 1998/3.), az akkor 12 éves leányom, Alessandra Bonani által készített *Színes csillogó vonalfantáziák* c. illusztrációja (II. évf. 1998/4.), Victor Vasarely: Angyal 1945 (III/IV. évf. 1999–2000/11–12.), *Szent István, Magyarország első királya* a Képes Krónikából (IV. évf. 2000/13–14.), Gábor Mihály *Flamenco* c. szobra, amely Budapesten a Flamenco Hotelnál található (IV/V. évf. 2000–2001/17–18.), André Kertész: Washington Square, New York, 1954 (V/VI. évf. 2001–2002/23–24.), az erdélyi Gy. Szabó Béla Dante Alighieri *Isteni Színjátékához* könyvben megjelent domborműsorozatáról készített fényképfelvételek, amelyeket egyik, a folyóiratot négy évig támogató szerzőm készített (VI. évf. 2002/25–26; XI. évf. 2007/57–58.), pugliai fényképfelvételeim (XI/XII. évf. 2007–2008/59–60 – 2010, napjaink évében még folyamatban).

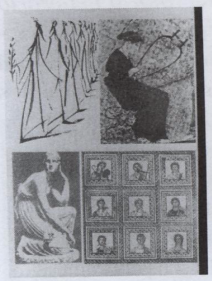

A borító hátsó oldalán látható négy múzsaábrázolásból kettő magyar alkotás: Borsos Miklós grafikája (*A kilenc múzsa*) és Ferenczy István szobrának képe (*A pásztorlány, avagy a művészetek kezdete*).

A nyomtatott *Osservatorio Letterario* mellékleteként időnként megjelennek olasz és magyar nyelvű vagy vonatkozású monográfiák és on-line függelékek egyaránt. Az on-line függelékek túlnyomó többségben szándékosan magyar nyelvű és magyar vonatkozású vagy évszázados olasz–magyar kapcsolatokra utaló esszék, tanulmányok. Ugyanígy a nyomtatott változat előzetes on-line kóstolójában is elsősorban magyar

nyelvű vagy magyar vonatkozású rovatok olvashatók. A műfordítások kivételt alkotnak, ezek esetében minden nyelvről készült műfordítást fölteszek a világhálóra, nemcsak magyar vonatkozásúakat.

Az irodalmi füzetek sorozatában megjelent magyar vonatkozású vagy magyar nyelvű nyomtatott hungaricumok, azaz magyar és olasz szerzőim nevei és alkotásai (szerkesztésemben) és saját önálló köteteim címei folyóiratom alábbi weboldalain megtalálhatók:

http://www.osservatorioletterario.net/ http://www.testvermuzsak.gportal.hu/ http://www.osservatorioletterario.net/bibliografia.htm http://xoomer.virgilio.it/bellelettere/ http://www.osservatorioletterario.net/archiviofascicoli.htm http://digilander.iol.it/osservletter/fascicoli.htm http://xoomer.virgilio.it/bellelettere/tolnai.htm http://digilander.libero.it/osservletterdgl1/tolnaibiroabeleletfuzetantologia.htm http://www.osservatorioletterario.net/pubblicazioni.htm http://xoomer.alice.it/dr._szitanyi_gyorgy/ http://xoomer.virgilio.it/bellelettere/szitanyi.htm

Íme az *Osservatorio Letterario* majdnem 14 éves tevékenységét dokumentáló néhány weboldal, amit ugyancsak én szerkesztettem:

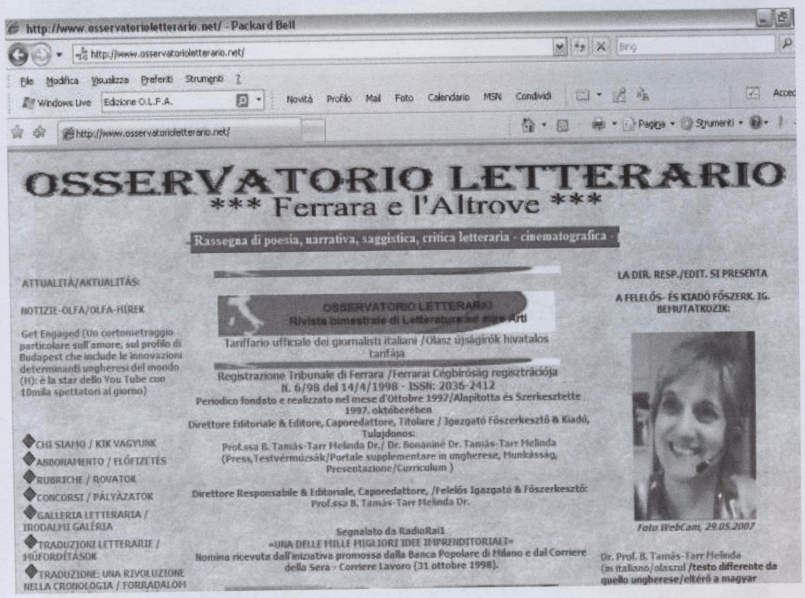

http://www.osservatorioletterario.net/ (az O.L.F.A. honlapjának nyitó oldala)

[…]

A 11. szám szerzői

ANTAL ZSÓFIA (lektor), Veliko Tarnovói Szent Cirill és Metód Egyetem (Bulgária); antal-zs@freemail.hu

BAUMANN TÍMEA (PhD-hallgató), PTE BTK Kultúratudományi Doktori Program, Pécs; baumann.timi@manografia.hu

BRANDT GYÖRGYI (nyelvtanár), Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem GTK Idegennyelvi Központ, Budapest; brandt.gy@nyi.bme.hu

B. TAMÁS-TARR MELINDA (főszerkesztő-kiadó, tanár), Osservatorio Letterario, Ferrara (Italia); melinda.tamas-tarr@osservatorioletterario.net

DURST PÉTER (nyelvtanár), Szegedi Tudományegyetem BTK, Hungarológia- és Közép-Európa Tanulmányok Nemzetközi Oktatási Központ, Szeged; durst@hstud.u-szeged.hu

FLÖGL SZILVIA (PhD-hallgató), PTE BTK Nyelvtudományi Doktori Iskola, Pécs; flogls@freemail.hu

GAÁL ZSUZSANNA (főiskolai adjunktus), SZTE JGYPK AHI Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék, Szeged; zgaal@jgypk.u-szeged.hu

HEGEDŰS RITA (vendégtanár), Humboldt-Universität zu Berlin (BRD); hegedusrita@hotmail.com

H. VARGA MÁRTA (egyetemi adjunktus), Károli Gáspár Református Egyetem, BTK Nyelvtudományi Tanszék, Budapest; hvm@t-online.hu

KATALINIĆ KRISTINA (PhD-hallgató), ELTE BTK Irodalomtudományi Doktori Iskola, Budapest; kristina.katalinic@gmail.com

KOUTNY ILONA (habilitált egyetemi docens), UAM, Poznań (PL); Ikoutny@amu.edu.pl

MOLNÁR MÁRIA (PhD-hallgató), PTE BTK Nyelvtudományi Doktori Iskola, Pécs; molnar0430@gmail.com

NAGYHÁZI BERNADETTE (főiskolai tanársegéd), Kaposvári Egyetem PFK, Kaposvár; b.knagyhazi@gmail.com

SZABÓ T. ANNAMÁRIA (PhD-hallgató), ELTE BTK Nyelvtudományi Doktori Iskola, Budapest; szta83@gmail.com

SZÉPE GYÖRGY (professor emeritus), PTE BTK Nyelvtudományi Tanszék, Pécs; szepe.gyorgy@chello.hu

SZÉPE JUDIT (lektor), Strasbourgi Egyetem, Strasbourg (France); info@szepejudit.com

SZITNYAINÉ GOTTLIEB ÉVA (főiskolai adjunktus), Budapesti Gazdasági Főiskola, Budapest; gottliebeva@gmail.com
TVERGYÁK KLAUDIA KLÁRA (tanár), Schulek Frigyes Kéttannyelvű Építőipari Műszaki Szakközépiskola, Budapest; tvergyakklaudia@gmail.com
VARGA RÓBERT (tudományos segédmunkatárs), PTE BTK Romanisztika Intézet, Francia Tanszék, Pécs; vakt01@hotmail.com
ŽAGAR SZENTESI ORSOLYA (egyetemi docens), Zágrábi Egyetem, Zagreb (HR); ozagar@ffzg.hr

A bemutatkozás bővebb pdf-változata:
http://www.osservatorioletterario.net/hungaricum_osservatorioletterario.pdf

A fenti írásban a pdf-fájlbeli képek, a kinagyított borítókép kivételével mind láthatók fekete/fehér változatban.

Az *Osservatorio Letterario* jubileumi, teljesen színes kiadású száma:

Osservatorio Letterario 2010/2011. 77/78.
Testvérmúzsák

Home Page